

bolje je, ako se človek le huduje in huduje, nekaj se užé doseže. Je pa zopet nekaj taciñ deklic, katere so raje potem od dvanajste do jedne ure v šoli, kakor pa, da bi zjutraj ob pravem času prišle. In kdo je potem kaznovan, učenka ali učiteljica? Otroci pa v resnici ne morejo ob osmih zjutraj vsi vkup biti; po zimi jih zadržuje dolga pot in mraz, vzpomladi in po letu pa delo na polji in paša. Bolje je užé za one deklice, koje imajo ta pouk popoldne ob polu štirih do polu petih, ker so vse vkup. Po letu se v tem času lahko dosti naučé in veliko naredé; a kaj po zimi, ko je ob štirih skoro popolno temà in dostikrat se užé ob polu treh več delati ne vidi, zraven tega imajo pa še dolgo pot do dóma. Da bi bil vkupni pouk mogoč, morale bi tudi vse deklice jednako orodje in jednako tvarino imeti, kar je na deželi zopet nemogoče doseči. Vkupno poučevati se pa tudi ne more, ako v šoli ni nikakoršnih učil in orodja, katero bi se rabilo pri pletenji, kvačkanji, zaznamovanji i. t. d. Sploh mora učiteljica tudi pri tem pouku kolikor mogoče po pedagogičnih vodilih napredovati. Pokaže naj najprej narejen izdelek, potem ga naj na tablo nariše, ter njegove dele razlaga, in še le potem naj se dela. Pri kvačkanji naj učiteljica prve vzorke tudi na tablo nariše; poprej mora deklice seznaniti sè znamenji različnih pentelj in sicer pomeni pika (.) verižno pentljo, mala navpična črta (') pa šibično pentljo. Da učenke to dobro razumejo, naj te na deski narisane vzorke poprej čitajo in še le, ko so se jih privadile, pa izdelujejo. Pozneje se to užé lahko izpustí, in deklice kvačkajo po drugih kvačkanih izdelkih. — Ravno tako se mora tudi pri pletenji poučevati po vodilu. Poučuj elementarno in izvirno! — Pri zaznamovanji naj učiteljica pokaže, kako se naredi križec, koji obstoji iz spodnjega polukrižca in zgornjega polukrižca. Tudi pri tem pouku mora učiteljica v začetku črke na tablo narisati. — Pri šivanji in krpanji mora natančno razne vbode, šévé in robce pokazati; sploh naj se učiteljica pri tem pouku mnogo z deklicami razgovarja o tkaninah, o raznih vbodih, o lastnostih šivanke in niti, o potrebi in koristi krpanja, ter naj jih spodbada k veselju do tega dela.

Vidi se iz tega, da pouk v tem predmetu učiteljici napravlja prav veliko skrbí in sitnosti. Kjer imajo posebne učiteljice za ženska ročna dela, kakor v našej sosednej deželi Štajerskej, tam je mogoče, da se natančno ravna po nadrobnem učnem načrtu in da se tudi doseže učni smoter. A ker mi nismo tako srečni, treba bi vendar najprej bilo šolski red tako sestaviti, da bi bil ročnim delam odločen tak čas, kateri je temu predmetu najpripravnejši. To se vé, da se zahteva najprej tak dnevni čas, da se dela izvršujejo pri vsakem vremenu in v vsakem letnem času, brez škode za oči. Prizadevanje učiteljic bi bilo drugič podpirati s tem, da tudi krajni šolski svét skrbí, da bi se stariši, ki svojih otrok o pravem času v šolo ne pusté, opominjali ali še celó kaznovali. Ako pri vzgoji otrok šola in domača hiša izpolnujeta svojo dolžnost, potem — pa tudi le potem je upati, da se bode tudi v tem za žensko mladino neobhodno potrebnem predmetu doseglo, kar se o njem pričakuje.

Zgodovina pedagogije.

(D a l j e.)

Realno znanje, zadržaj predmetov ali materijalni namen poukov, to so mu samo sredstva za formalno svrhu vzgoje. Duševni razvitek začénja z nazorom, in vsak pouk naj se opira na nazore. Treba je na to gledati, da se v otroški zavesti učvrstijo najbolj oni vtisi, ki so pri stvari bistveni, in da zavest loči te vtise od slučajnih ter si stvari prave pojme. Pri vsakem predmetu je bistveno število, oblika in beseda (ime). Po tem takem je to troje elementarno sredstvo vsakega pouka. Izučenje

števila obsega računstvo, izučenje oblike merstvo, risanje in pisanje, a izučenje besed glasoslovje, besedoslovje in vaje v govoru. Vajam v govoru je pglavitna svrha ta, da si deca na podlogi nazorov ustvarijo, kolikor mogoče, jasne pojme o raznih stvaréh.

Vaje v govoru morajo po tem takem biti tudi vaje v mišljenji. Pred vsem je treba, da je človek, posebno njegovo delo, predmet ali gradivo takih vaj.

Potem naj otroci ogledavajo in spoznavajo to, kar jih obdaja, naposled delo ljudi in ostalih stvari. Kadar so vse to dobro spoznali, treba jim je razjasniti zvezo poedinih reči, besed in izrazov. V govoru naj se prej vadijo, nego začno čitati in pisati.

Gledé učne oblike ali učnega postopanja zahteva Pestalozzi, da učitelj najprvo pred otroci govori to, kar se jim je treba naučiti, in da potem otroci za njim po taktu ponavljajo to tako dolgo, da si zapomnijo.

Katehizovanje in sokratizovanje je obsodil, ker je negotovo in brez prave podloge. Včasih naj se učence pač vpraša, ali samo to, kar se jim je prej povedalo.

XIII. Ivan Herbart.

Ivan Friderik Herbart (l. 1776.—1841.) je zavoljo tega znamenit, ker je postavil pedagogijo za središče filozofije in se izjavil, da se ima vrednost vsakega filozofskega sistema ceniti po tem, ali more služiti pedagogiji. Herbart je bil nekaj časa hišni učitelj v Bernu. Pri tej priliki seznanil se je tudi s Pestalozzijem in se je živo zanimal za njegove pedagogijske nazore. Potem je postal profesor filozofije in pedagogije, najprvo na vseučilišču v Kraljevcu, kjer je osnoval pedagogijski seminar, a potem na vseučilišču v Göttingenu. Najznamenitejša njegova pedagogijska dela so bila: „Obča pedagogija“, „Obris pedagogijskih predavanj“, „Listi o uporabi psihologije na pedagogijo“. Čeravno je Herbart pedagogijo združeval s vkupno filozofijo (metafiziko, estetiko), jo je vendar največ osnoval na etiki in psihologiji. Etika mu znači svrha, a psihologija pa sredstva in načine vzgoje. Pedagogija mu je znanost in umetnost.

A Herbart ni osnoval svoje pedagogije na stari etiki in psihologiji, ki ste bili polni predsodkov in zmot. On je na to deloval, da temelj na načela njihova privéde na enostavne in naravne zakone; zato se more imenovati reformator teh znanosti. Najbistvenejše premembe je izpeljal v psihologiji. Duša mu je enostavno bitje brez posebnih prirojenih moči in sil. V njej delujoče sile so spoznanja, ki so postala po vnanjih vtiskih. Iz delovanja duše nastanejo razni duševni pojavi, ki jih v navadnem govoru zovemo um, pamet, razum, čustvo, volja itd. Ali teh pojav niso izvedle posebne moči. Nauki o takih močeh so odveč; Herbart jih imenuje „psihologijske pravljice“.

Za svrha vzgoje smatra Herbart moralo ali značajnost, t. j. volja se ima po vzgoji tako izobraziti, da se popolno in brezpogojno podvrže moralnim idejam (blagohotnosti, pravici, pravičnosti, popolnosti in moralni svobodi). Po vsem je krivo, ako se svrha vzgoje išče zunaj človeka, in ako se vzgojenec vzreja za državo, cerkev, družino itd. Vzgojenec je pri vzgoji sam sebi svrha ter daje sebi in s svojo osebno moralo vrednost in zameenitost raznim idealnim objektom (državi, cerkvi itd.).

Značajnost ali absolutna krepost je potrebna svrha vzgoje, ki se pa doseže še le na koncu vzgoje. Poleg te najviše svrhe postavlja Herbart še bližjo, in to je mnogostrokovno zanimanje. Po njegovem mnenju se ima z vzgojo, posebno s poukom v otroku razviti tako duševno delovanje, ki je naravnano na razne predmete. To mnogostransko zanimanje zahteva Herbart namesto soglasnega razvitka duševnih sil in moči, katere je njegova psihologija zavrgla.

Vzgojno delovanje se po Herbartu deli na troje, na strahovanje, pouk in ravnanje ali vladanje (metoda) učencev. S strahovanjem se krči razuzdanost in divjost gojencev.

Glavna sredstva strahovanja so nadzor, zapoved, prepoved, pretenje in kazen. Kolikor je pa le mogoče, delati se ima na to, da se ta prisilna sredstva zamenjajo z vzgledom in ljubeznijo.

Pouk je najznamenitejši del vzgoje, ker se z njim popolnuje mišljenje in spoznanje, iz katerega pride volja, ki se z vzgojo privede do kreposti. Pouk torej posredno deluje na razvitek volje, in da postane uspešen, ima se po njem duševno delovanje okrepčati in oplemeniti, t. j. pouk mora biti vzgojen.

XIV. Friderik Fröbel.

Friderik Fröbel (l. 1782—1852.) je zavoljo tega znamenit, ker je osnoval zabavišča ali otročje vrtce, namreč zavode za izobražbo otrok od 3—6. leta. Prvi otročji vrtec je bil otvoril (l. 1840.) v Blankenburgu. Najznamenitejše njegovo pedagoško delo je „Človeška vzgoja“. Njegove misli o vzgoji otrok v prvi dobi so zelo zanimive, in ker se na nje opirajo otročji vrti, zato jih hočemo na kratko navesti.

V vsakem otroku je, pravi Fröbel, klica za vse, kar je dobro, lepo in resnično. To kal je treba samo pozorno gojiti, pa se bo razvijala in obilno sadú rodila. Najbolje in najgotovješe se na otroka deluje z igro. A treba je podajati mu take igrače, katere more na vse strani pregledovati, na razne načine jih uporabljavati in to in ono iz njih sestavljati. V vsaki igri mora biti klica za naslednjo, tako, da se delavnost od stopinje do stopinje naravno razvija. Igre morajo biti uravnane po sposobnostih in dōbi otroka, in z njimi se ima spodbujati um, srce in volja. Vrh tega je treba, da so zanimive in mile otrokom in da pospešujejo njih razvitek. Igrače za otroke so kroglja, žoga, kocka, telesa za stavbe, lesene šibice, deske, valjarji. Iz njih morejo otroci po lastnem okusu izpeljavati razne oblike. Naposled se jim dajejo papirni ostrižki, da delajo iz njih križce, zvezde, škrinjice, omarice, hišice itd. Razen tega izbadajo in izrezajo živali, rastline, orodje in dr.

(Dalje in konec prih.)

Knjiga Slovenska

v XIX. veku.

Dr. Jožef Ulaga r. 15. jan. 1826 pri sv. Petru pod Svetimi Gorami, sveč. 1851, kaplan pri Novi Cerkvi, na Dunaju l. 1857 doktor bogoslovja, kaplan v Brežicah, l. 1858 učitelj veroznanstva na gimnaziji Celjski, l. 1859 profesor bogoslovja v Mariboru, l. 1861 podravnatelj semeniški, l. 1875 nadžupnik in dekan v Konjicah, u. 4. okt. 1881. Spisoval je z drugimi vred slovenski

a) Djanje Svetnikov Božjih, na svetlo dal A. Slomšek. U Gradcu l. 1853—4. I. II. (Vid. Jezič. 1886 str. 17).

b) Zgodovina sv. vĕre v podobah novega zakona. Spisal Jožef Ulaga. Izdala družba sv. Mohora. V Celovcu 1855. 8. 85. Na koncu so lepo pojasnovani sv. zakramentje v sliki in besedi po „Apost. Djanju“.

c) Dopisoval je v Drobotnice na pr. l. 1859—60: Petrovĕ str. 5—15 (s sliko cerkve in ĕudapolne podobe Matere božje); l. 1863: Izgled kristianske poterpežljivosti; Boljše je umreti, kakor Boga žaliti; Ave Maria (Prilika); Sekira in les, Dve topolki (Basni v obliki pesniški); Kako si učitelj spoštovanje pri otrocih zadobi. — L. 1864: Presladko serce Jezusovo (Prevod lat. pes. iz Danice št. 20). — L. 1865—66: Domaĕa odreja otrok. Opomin za starše. Mati, prva učiteljica otroška. Otroĕja ĕutila, prva šola za starše. Bedarije pri otroški reji, ki pa žalostne nasledke imajo (Str. 237—264),

Glavna sredstva strahovanja so nadzor, zapoved, prepoved, pretenje in kazen. Kolikor je pa le mogoče, delati se ima na to, da se ta prisilna sredstva zamenjajo z vzgledom in ljubeznijo.

Pouk je najznamenitejši del vzgoje, ker se z njim popolnuje mišljenje in spoznanje, iz katerega pride volja, ki se z vzgojo privede do kreposti. Pouk torej posredno deluje na razvitek volje, in da postane uspešen, ima se po njem duševno delovanje okrepčati in oplemeniti, t. j. pouk mora biti vzgojen.

XIV. *Friderik Fröbel.*

Friderik Fröbel (l. 1782—1852.) je zavoljo tega znamenit, ker je osnoval zabavišča ali otročje vrtce, namreč zavode za izobražbo otrok od 3—6. leta. Prvi otročji vrtec je bil otvoril (l. 1840.) v Blankenburgu. Najznamenitejše njegovo pedagogijsko delo je „Človeška vzgoja“. Njegove misli o vzgoji otrok v prvi dobi so zelo zanimive, in ker se na nje opirajo otročji vrti, zato jih hočemo na kratko navesti.

V vsakem otroku je, pravi Fröbel, klica za vse, kar je dobro, lepo in resnično. To kal je treba samo pozorno gojiti, pa se bo razvijala in obilno sadú rodila. Najbolje in najgotovješe se na otroka deluje z igro. A treba je podajati mu take igrače, katere more na vse strani pregledovati, na razne načine jih uporabljavati in to in ono iz njih sestavljati. V vsaki igri mora biti klica za naslednjo, tako, da se delavnost od stopinje do stopinje naravno razvija. Igre morajo biti uravnane po sposobnostih in dōbi otroka, in ž njimi se ima spodbujati um, srce in volja. Vrh tega je treba, da so zanimive in mile otrokom in da pospešujejo njih razvitek. Igrače za otroke so kroglja, žoga, kocka, telesa za stavbe, lesene šibice, deske, valjarji. Iz njih morejo otroci po lastnem okusu izpeljavati razne oblike. Naposled se jim dajejo papirni ostrižki, da delajo iz njih križce, zvezde, škrinjice, omarice, hišice itd. Razen tega izbadajo in izrezajo živali, rastline, orodje in dr.

(Dalje in konec prih.)

Knjiga Slovenska

v XIX. veku.

Dr. Jožef Ulaga r. 15. jan. 1826 pri sv. Petru pod Svetimi Gorami, sveč. 1851, kaplan pri Novi Cerkvi, na Dunaju l. 1857 doktor bogoslovja, kaplan v Brežicah, l. 1858 učitelj veroznanstva na gimnaziji Celjski, l. 1859 profesor bogoslovja v Mariboru, l. 1861 podravnatelj semeniški, l. 1875 nadžupnik in dekan v Konjicah, u. 4. okt. 1881. Spisoval je z drugimi vred slovenski

a) Djanje Svetnikov Božjih, na svetlo dal A. Slomšek. U Gradcu l. 1853—4. I. II. (Vid. Jezič. 1886 str. 17).

b) Zgodovina sv. vĕre v podobah novega zakona. Spisal Jožef Ulaga. Izdala družba sv. Mohora. V Celovcu 1855. 8. 85. Na koncu so lepo pojasnovani sv. zakramentje v sliki in besedi po „Apost. Djanju“.

c) Dopisoval je v Drobtinice na pr. l. 1859—60: Petrovĕ str. 5—15 (s sliko cerkve in ĕudapolne podobe Matere božje); l. 1863: Izgled kristianske poterpežljivosti; Boljše je umreti, kakor Boga žaliti; Ave Maria (Prilika); Sekira in les, Dve topolki (Basni v obliki pesniški); Kako si učitelj spoštovanje pri otrocih zadobi. — L. 1864: Presladko serce Jezusovo (Prevod lat. pes. iz Danice št. 20). — L. 1865—66: Domaĕa odreja otrok. Opomin za starše. Mati, prva učiteljica otroška. Otroĕja ĕutila, prva šola za starše. Bedarije pri otroški reji, ki pa žalostne nasledke imajo (Str. 237—264),

Pri družih letnikih, kar jih je izdalo ravnateljstvo Lavantinskega semenišča, je pomagal, tega je pa vredil: Slomšekove Drobtinice za leto 1865—1866. XIX. L. Izdalo ravnateljstvo Lav. sem. Čisti znesek v prid semeniške knjižnice in cerkve. V Mariboru. Nat. E. Janžič. 8. VI. str. 294. Na razgled bodi iz krepkega Predgovora p.

„Časi hitreje tekó, kakor dela človeške — ta resnica se je nad Drobtinicami že drugipot izpolnila . . Nemila prememba pri vredništvu . . ker . . g. Fr. Kosar iz semenišča v drugo službo povzdignjeni bili . . . Po stari Evropi je dnešnje dni povsodi mnogo „pekočih vprašanj“, ki pa le za to svet pekó, ker se prav rešiti nočejo. Tudi nas Slovence po raznih delih splošne nam Avstrije pēče posebno eno vprašanje, namreč: kedaj za božjo voljo se bode tudi z našim narodom ravnati začelo po vradnijah, kakor se z vsakim drugim narodom pod milim solncem ravná, da namreč vradniki s podložnimi občujejo ustmeno in pismeno v jeziku narodnem, kakoršnega ljudstvo zastopi, ne pa v ptujem, kakor se to žalibog pri nas godí. Očitno je, da dokler slovenski jezik ne dobí pri vradnijah popolnoma svojih pravic, jih tudi v višjih šolah dobiti ne more; dokler pa v šolah ne obveljá, se tudi slovenski narod povzdigniti ne more na višji stopnjo duševnega razvoja; tedaj nas prav nemške vradnije zaverajo v književnem napredku itd.“

d) V Zg. Danico na pr. l. 1866: Spominki iz Marije Cele itd. — L. 1870 št. 2 se je — Kalophron christianus — oglasil zoper nazore Stritarjevega Zvona, čegar vrednik mu v dveh svojih prikladah l. 3 in 4. odgovarja brez — poboljšanja.

e) Novice imajo l. 1870 str. 246—8 na pr. govor njegov v kat. konservativnem društvu v Mariboru po geslu: Vse za vero, dom, cesarja itd.; l. 1881 njegovo smrt (Str. 331).

f) Slovenskega Gospodarja je čvrsto vredoval od sredi l. 1871 do konca 1874, kjer se nahaja mnogo značajnih spisov njegovih, da i „Zvon l. 1881“ pravi, da je dr. Ulaga bil „eden najpogumnejših boriteljev za pravice naroda slovenskega na spodnjem Štajarskem“. — In „Kres“ piše (str. 681 l. 1881): „Kot goreč pridigar v crkvi in navdušen govornik v političnih društvih, kot vesten mnogoleten učitelj in odgojitelj lavantinskega duhovništva, kot soustanovitelj kat. tiskovnega društva v Mariboru in urednik „Slov. Gospodarju“, kot neprestrašen zagovornik narodnih pravic v slov. časnikih in pred državnimi in crkvenimi oblastnijami, ima dr. Josip Ulaga velike zasluge, ki so še vse premalo pripoznane in cenjene. Naj svetli narodnjak v miru počiva, na zemlji pa mu ohranimo blag spomin!“ — Nagrobnico mu je zložil Braslovški dekan J. Bohinec (Zg. Danic. 1881 str. 681) na pr.:

Za blagostanje domovine mile
Sercó je tvoje vsaki. čas gorólo;

Drugačnih sreč nijedne ni želelo,
Razvèn, da dom se reši vsake sile itd.

Jernej Lenček r. 25. avg. 1827 na Brezovici poleg Ljubljane, sveč. 1851. nekaj časa na Dunaju v Avgustineju, potem l. 1854 kaplan v Žiréh, naposled kurat v Šempetru na Notranjskem, u. 7. okt. 1861. Slovenski se je oglasil

a) v Novicah l. 1850 str. 196—8: Nasvèt novih mesečnih imén za vse Slovane.

b) V Mittheil. des hist. Vereins l. 1857 je priobčil: „Verzeichniß älterer slovenisch gedruckter Werke als Beitrag zur Verfallung einer vollständigen sloven. Bibliografie“.

c) Slovenski Romar. Koledar v poduk in kratek čas za navadno leto 1857. Pervi tečaj. V Ljubljani 8. XXXVI. 81 + 12. Zal. J. Giontini. Nat. J. Milic. Napoveduje se na pr.: „Slovenski Rómar sim in hočem biti svojim ljubim Slovincam. Romal bom po domači deželi, pa tudi v ptuje bom rad pogledal; . . . poslušal, popraševal . . . ; potem pa, kot pošten in pobožen romar Slovincam to povedal, razkazal in priporočil, kar služi Bogu v čast in hvalo, Slovincam pa v njih dušni in telesni prid, v njih časnó

srečo in večno zveličanje . . . — Prerokvanje za vsaki mesec. Koledar. Sejmi. Pobožne pesmi, zl. F. (Freljh). — Aposteljni slovenske zemlje. Hicinger. — Prigodbe. Oče na smertni postelji. P. Kaznjena kriva prisega. Likar. Silne sodbe. Prigodbe nekdanjih časov. L. Dolinar. Mnogoverstno. Pesmi. Kje je Slovincov očetnjava! Hrepenjenje živine po železnici. Pójmo radi. F. — Mladenčiku. Jok in Smeh. Majnik. Razvalina. Varl. — Bela Ljubljana. Beli Ljubljani se limbar poda. J. L. (Lenček). Zgodbe. Ljublj. mesta. Hic. Nekatere vošila: Ljubljančanam; Slovincam. Basen. Kratkočasnice. J. L. — Slovenski Romar. Koledar v poduk in kratek čas za leto 1858. Drugi tečaj. V Ljubljani. 8. VIII. 170. Dr. Ign. Knoblehar (slika). Koledar. A. Pesmi. Sercu Jezusovimu. Jozip Hašnik. Benedicite Mariam. Janez Volčič. Marije sedem žalost. J. Lenček. Hvala Božja. Deviški venček. Hic. — Sveti mučenci slovenske zemlje. Hic. Cerkev sv. Petra v Rimu (s sliko). J. Lenček. Popis Križne gore in božjega pota. Jož. Bevk. Sestra usmiljenka. Spoštovanje znamenj božjih ob potih. Nekatere besede Romarja zastran znamenj ob potih. Molite radi. J. Lenček. B. Pesmi. Kranjska. Hueber. Dračje in violica. Jozip Hašnik. Ljubljansko močvirje. J. Lenček. — Ljubljansko močvirje, popisal Hic. Afrika na zapadni strani. Žirovski svet. J. L. Najdeni zaklad. Perva hranilnica v deželi. Prigodbe nekdanjih časov. L. Dolinar. C. Kratkočasne. Slovenski Romar v kerčmi in pod lipo. Jož. Marn. Štongrajtar — Falot. Dva godca — srečna v nesreči. Vaga krivična. Kratkočasnice. Kaj Romar Slovincam za leto 1858 nadalje voši in svetuje. V 20. razstavku poslednjič svetuje: Da bi si hotli Slovinci Zgodnjo Danico, znane Novice, ravno tako tudi druge bukve duhovniga in neduhovniga pošteni ga obsežka obilniši preskerbovati, prebirati in nauke dovezemati, ali da naravnost rečem, bolj kupovati in s tem domače slovstvo podpirati. Če bodo imeli slovenski pisatelji le trud in izdajatelji, založniki, prodajavci le zgubo, bo šlo le rakovo pot. Ker nas je Slovincov le malo, morajo ti domače književstvo in slovstvo obilniši podpirati. S tem, se vé, Romar tudi svojo knjigo priporoča in želi, de bi mu Slovinci tudi za letos in za naprej dobri prijatli in podporniki ostali. Jernej Lenček. Vodilo Romarja za nav. l. 1858: »Bodi pobožen, previden in delaj čversto: — Blagoslov Božji — obilno plačilo ti bo«.

d) Vodnikov Spomenik l. 1859 ima str. 169: Cvetlica „Operosa“. Zl. Jernej Lenček (Glej Jezičn. l. 1884 str. 1. 53; l. 1885: str. 1).

Janez Šólar r. 27. avg. 1827 v Kropi, sveč. 1850, beneficijant in vzgojevatelj v Radovljici, potem v Ljubljani v rodbini grofovski (Thurn, Chorinsky), l. 1852 pomožni učitelj v gimnaziji Ljubljanski, l. 1854 profesor gimnazijski v Celju, l. 1858 v Gorici, l. 1868 v Ljubljani, l. 1871 deželni šolski nadzornik v srednjih učilnicah, l. 1879 v Zadru, kjer je u. 22. febr. 1883. Slovenski pisal na pr.

a) v Slovenskega Prijatla v Celovcu l. 1855 in 1856 (str. 24. 25): Nekaj v prihodnje slovnice in slovarje itd.

b) Novice l. 1855 str. 75: O spisovanji dobrih slovenskih knjig. — Od doveršivnih glagolov. Spisal J. Šólar gledé na gosp. Navratilov spis v 88—99 listu lanskih Novic (Doklada). L. 1856 str. 312: Nekaj od naših sostavnih (sintaktičnih) zadev v prevdarek. L. 1857 str. 219: Nekaj za čiščenje slovenskega jezika itd.

c) Slov. Glasnik ima l. 1862 str. 204—6: O slovnični terminologiji; str. 336—8: Kako naj se pomnoži slovenska abeceda za etymologične potrebe?

d) Gimnazijsko izvestje v Gorici 1858. IX. S. 14—37: „Die Tempora u. Modiim Slovenischen mit Rücksicht auf das Deutsche und die classischen Sprachen“. — Ljubljansko gimn. izvestje l. 1868 ima str. 17—27 učeni spis: „Besedoslovje, kako se je začelo in kak napredek je do sedaj stvorilo“. — L. 1869 pa str. 8—13: „O besednih pomenih“.

e) Deutsch-slovenisches Wörterbuch zu Prof. K. A. Madiera's deutschen Lesebüchern für die 1. und 2. Klasse an Mittelschulen. Verfasst von J. Šólar. Laibach 1873. 8. S. 150. Druck v. J. Kleinmayr u. Bamberg. Verlag des Verfassers. — O pisavi njegovi bodi na pr.:

„Lep dar božji je, komur je dano, da more pismeno učiti ali razveselovati narod svoj, da zna dobre in lepe bukve pisati . . . Dobre bukve so veselje mladosti, tolažba starosti. Dobrih bukev je posebno treba nam Slovencom: kajti malo jih imamo dozdej, ktere bi nas učile potrebnih véd. Tedaj naj bi rodoljubi pa védni možje pisali za ubogi nevedni narod! Pravimo: vedni možje; kajti samo rodoljubje, čeravno lepa lastnost, ni zadostno, da bi dobre knjige zlagalo; treba je, da so rodoljubju pridružene tudi primerne vednosti itd. (Novic. 1855 str. 75).“ — „Silno potrebno reč je sprožil gosp. Iv. Macun v 2. l. l. Glasnika, spregovoriv o slovnični terminologiji. To da meni se ti pogovori ne zdijo toliko potrebni za to, da bi se popolnoma jednolični slovenski izrazi vpeljali — kar se mi sedaj še skoraj nemogoče zdi —, kolikor za to, da bi si vsaj po večem za šolo oskerbeli tako terminologijo, ki učenje naj bolj speši, sluhu pa prezoperna ni (latinsko-gerška). Vem, da se bodo teh izrazov kateri marsikomu čudno zdeli, vsi pa morebiti ne bodo za zavreči; si pa te izberite, kateri vam bodo po godu, pa bomo le spet za kako piko na boljšem (Glasnik 1862 str. 206).“

Odbornik „Slov. Matice“ bil je J. Šólar načelnik književnemu odseku, presojeval razne rokopise, pripravljal in popravljaj gradivo za Wolfov slovensko-nemški slovar. Janežičevo slovensko slovnico itd. O smrti glasilo dalmatinskih Hrvatov „Narodni List“ preslavlja pokojnika: „Ž njim so naše šole udobile neprecenljivo pridobitev, kakor zdaj trpé veliko izgubo. Odlikoval se je ne samo po svojem vsestranskem, a osobito filologičnem znanji, po svoji pedagogični zvedenosti, nego osobito tudi po svoji nepristranosti in veliki marljivosti. In če je ostal tudi oddaljen od političnih bojov, ljubil je iskreno naš narod, radoval se njegovemu, kakor sploh vsakemu napredku. Pokojnik je pal žrtva svoje neumorne delavnosti, svoje ljubezni do šole. Spomin Šolarjev se ne bode tako lahko izbrisal itd.“ (Vid. Zvon 1883 str. 253—256; 272—275. Kres 1883 str. 221).

Književstvo.

(Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. I. Izdalo in založilo vodstvo. V Ljubljani 1887. Tisk „Katoliške Tiskarne“.) Pod tem naslovom izšlo je prvo izvestje tega našega podjetja na dan. V njem čita se družbe zgodovina, počenski s prvem člankom, ki je sprožil to idejo, popisana sta prva in druga velika skupščina, naposled pa je imenik podružnic z izkazom pokroviteljev, ustanovnikov, letnikov, podpornikov in uplačanih vsot. Družba sv. Cirila in Metoda ima doslej 64 podružnic, v njih pa 25 pokroviteljev, 516 ustanovnikov, 2530 letnikov, 871 podpornikov, častnega člana pa jednega (mons. A. Einspieler). — Vse podružnice nabrale so doslej 11.334 gld. 28 kr.

Stritarjevih zbranih spisov izšel je 12. zvezek. V njem se nadaljuje roman „Zorin“.

Dopisi.

Iz Primorskega. »Srcé« — »Cuore«. Narod slovenski nima pesnika ni pisatelja, ki bi nam bil po svojej notranjosti in mišljenji, po svojih nazorih in načelih takó znan, kakor prof. Stritar, naš Boris Mirán. Res je kolikor toliko vsak umotvor — naj ima užé katero obliko si bođi — nekak izraz pisateljevega mišljenja, ali vsaj nekak odsev njegovih načel; vendar pa je